

Sygn. akt I C 1518/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 października 2016 r.

Sąd Rejonowy w Toruniu I Wydział Cywilny w składzie następującym

Przewodniczący SSR Magdalena Glinkiewicz

Protokolant st. sekr. sąd. Bożena Czajkowska

Po rozpoznaniu w dniu 21 września 2016 r. w Toruniu.

sprawy z powództwa

R. Z. (1) i G. Z. (1)

przeciwko:

S. L.

o:

uznanie czynności za bezskuteczną i nakazanie

orzeka:

I. uznaje za bezskuteczną – w stosunku do powodów R. Z. (1) i G. Z. (1) – umowę darowizny prawa użytkowania wieczystego działki nr (...), położonej w T. przy ul. (...) zabudowanej budynkiem mieszkalnym, dla której Sąd Rejonowy w Toruniu prowadzi księgę wieczystą Kw nr (...), z dnia 4 maja 2011r., zawartej pomiędzy S. L. a M. E. (1), przed notariuszem T. O., Rep. A nr (...), w stosunku do wierzytelności powodów wynikających z pkt II podpunkt C ugody zawartej przed Sądem Rejonowym w Toruniu z dnia 29 kwietnia 2011r., sygn. akt XI Ns 706/10 wraz z ustawowymi odsetkami w razie zwłoki w płatności, nadto w stosunku do wierzytelności powoda G. Z. (2) co do pkt. IV postanowienia Sądu Rejonowego w Toruniu z dnia 29 kwietnia 2011r., sygn. akt XI Ns 706/10, co do kwoty 312,50 zł (trzysta dwanaście złotych pięćdziesiąt groszy);

II. oddala powództwo w pozostałej części;

III. zasądza od pozwanej solidarnie na rzecz powodów kwotę 1.516 zł (tysiąc pięćset szesnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt I C 1518/14

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 8 września 2014 powodowie R. Z. (2) i G. Z. (1) wnieśli przeciwko S. L. pozew o uznanie w stosunku do nich za bezskuteczną umowy darowizny nieruchomości położonej w T., ul. (...) zawartej w 2011r. pomiędzy S. L. a M. E. (2) w celu zaspokojenia wierzytelności wynikających z ugody sądowej z dnia 29 kwietnia 2011r., sygn. akt XI Ns 706/10 w kwocie 15.000 zł na rzecz R. Z. (1) co do pkt. IIa ppkt. C oraz na rzecz G. Z. (1) 15.000 zł tj. pkt IIa ppkt. c oraz zwrot kosztów sądowych w kwocie 312,50 zł wraz z odsetkami ustawowymi od ww. kwot a wymagalnych od 1 listopada 2012r. (zgoda wierzyciela na miesięczne przedłużenie terminu spłaty trzeciej raty) do dnia zapłaty Powodowie wnieśli również o zasądzenie od pozwanej na ich rzecz kosztów procesu wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu powód podniósł, że na mocy ugody z dnia 29 kwietnia 2011r. w sprawie XI Ns 706/10 od M. E. (2) na rzecz powodów kwotę po 37.500 zł wraz z odsetkami i kosztami postępowania sądowego. Zobowiązanie miało być płatne w trzech ratach. Trzecia rata wynikająca z ugody nie została zapłacona. W dniu 15 kwietnia 2013r. Z. Z. (1) scedował na R. Z. (1) wierzytelność wynikająca z ww. ugody. Dłużnika darowała swojej córce S. L. nieruchomość położona przy ul. (...) w T.. Postępowanie egzekucyjne prowadzone przeciwko M. E. (2) okazało się bezskuteczne.

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie od powodów zwrotu kosztów procesu wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwana przyznała, że otrzymała w drodze darowizny ww. nieruchomość, przy czym umowa darowizny nie stanowiła czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzyciela, ponadto dłużnik nie działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela. Dłużniczka spełniała swoje zobowiązania wobec wierzycieli prawie rok od dnia dokonania darowizny i od podpisania ugody. Przyczyną dokonania darowizny był fakt, że mąż dłużniczki jest osobą nie zrównoważoną, alkoholikiem, stosował wobec dłużniczki przemoc domową. Żądał od niej pieniędzy, sprzedaży domu na pokrycie jego długów karcianych i innych wynikających wręcz z działalności kryminalnej. Dłużniczka bała się, że mąż biciem zmusi ją do sprzedaży nieruchomości. Mąż dłużniczki został zobowiązany do niezbliżania się do dłużniczki i do jej mieszkania. Celem darowizny było zachowanie majątku dla córki przed zakusami nie zrównoważonego i agresywnego męża. Dodatkowo dłużniczka w porozumieniu z powodami dokonała przesunięcia spłaty ostatniej raty na okres po śmierci matki dłużniczki z uwagi na trudną sytuację finansową dłużniczki. Dłużniczka miała trudności ze znalezieniem pracy, nadto co miesiąc przesyłała matce do Polski po 1.000 zł o czym powodowie wiedzieli.

W piśmie z dnia 17 grudnia 2014r. powodowie wskazali, że dłużniczka i jej mąż K. E. (1) mieli podpisaną umowę o rozdzielności majątkowej. Nadto przy podpisaniu ugody dłużniczka wskazywała, że nie ma niczego z czego mogłaby zaspokoić wierzycieli, przy czym chciała być jedyną właścicielką nieruchomości. Od 2010r. dłużniczka korzystała w Niemczech z zasiłku socjalnego, dokonując darowizny musiała wiedzieć jak bardzo uszczupla swoje posiadanie i jak może to się odbić na spłacie wierzycieli.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 29 kwietnia 2011r. w sprawie o zniesienie współwłasności – XI Ns 706/10 została podpisana ugoda pomiędzy M. E. (2) a G. Z. (1) i Z. Z. (1). Zgodnie z ugodą G. Z. (1) i Z. Z. (1) przekazali swoje całe udziały, tj. po 1/8 w nieruchomości położonej w T. przy ul. (...) o pow. 0,9806 ha, zabudowanej, dla której prowadzona jest księga wieczysta KW nr (...) na rzecz M. E. (2).

M. E. (2) zobowiązała się zapłacić na rzecz G. Z. (1) i Z. Z. (1) tytułem spłaty ich udziałów w nieruchomości – kwoty po 37.500 zł dla każdego z nich, przy czym kwoty te płatne miały być w trzech ratach:

- pierwsze raty w kwocie po 10.000 zł dla każdego z nich, płatne do dnia 30 września 2012r.

- drugie raty w kwocie po 12.500 zł dla każdego z nich, płatne do dnia 31 marca 2012r.

- trzecie raty w kwocie po 15.000 zł dla każdego z nich, płatne do dnia 30 września 2012r.,

z ustawowymi odsetkami w razie zwłoki w płatności tych rat.

Postanowieniem z dnia 29 kwietnia 2011r. tut. Sąd w sprawie XI NS 706/10 umorzył postępowanie i zasądził od M. E. (2) na rzecz G. Z. (1) kwotę 312,50 zł tytułem zwrotu kosztów sądowych.

Bezsporne.

Córka M. E. (2) – pozwana S. L. (1) wiedziała o toczącym się postępowaniu o zniesienie współwłasności nieruchomości, wiedziała o podpisanej ugodzie. Znała treść ugody. W tym czasie prowadziła gospodarstwo domowe z matką. Znała sytuację finansową matki.

Bezsporne.

M. E. (2) wywiązała się częściowo z zawartej ugody, zapłaciła na rzecz każdego z wierzycieli po dwie raty, łącznie na rzecz każdego z wierzycieli po 22.500 zł.

Bezsporne.

Umową z dnia 15 kwietnia 2013r. Z. Z. (2) przeniósł na rzecz swojego syna R. Z. (1) wierzytelność przysługującą mu z tytułu ugody z dnia 29 kwietnia 2011r. zawartej z M. E. (2) w kwocie 15.000 zł wymagalną od dnia 1 listopada 2012r. – trzecia rata ugody, przesunięta za zgodą cedenta o miesiąc.

Bezsporne.

Postanowieniem z dnia 17 maja 2013r. Sąd Rejonowy w Toruniu nadał klauzulę wykonalności ugodzie z dnia 29 kwietnia 2011r. na rzecz G. Z. (1) co do pkt. II ppkt. C (co do trzeciej raty w kwocie 15.000 zł) oraz co do pkt. IV postanowienia z dnia 29 kwietnia 2011r., co do kwoty 312,50 zł.

Postanowieniem z dnia 29 października 2013r. Sąd Rejonowy w Toruniu nadał klauzulę wykonalności ugodzie z dnia 29 kwietnia 2011r. na rzecz R. Z. (1) co do pkt. II ppkt. C (co do trzeciej raty w kwocie 15.000 zł)

Bezsporne.

Mając tytuł wykonawczy przeciwko M. E. (2) powód R. Z. (1) złożył wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego. Egzekucja prowadzona przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Toruniu J. G. w sprawie Km 3401/13 okazała się bezskuteczna. Postanowieniem z dnia 10 czerwca 2014r. komornik umorzył postępowanie wobec bezskuteczności egzekucji.

Bezsporne.

Umową z dnia 4 maja 2011r. M. E. (2) darowała córce S. L. prawo użytkowania wieczystego działki nr (...), położonej w T., ul. (...), zabudowanej budynkiem mieszkalnym, dla której Sąd Rejonowy w Toruniu prowadzi księgę wieczystą Kw nr (...) (rep. A nr (...) - notariusz T. O.).

Bezsporne.

W tym samym czasie M. E. (2) dokonała na rzecz córki S. L. darowizny mieszkania przy ul. (...) w T.. Mieszkanie przy ul. (...) nie jest wynajmowane, stoi puste, wymaga remontu.

Bezsporne.

Od 2005r. M. E. (2) mieszka w Niemczech. Od 2008r. M. E. (2) nie prowadzi działalności gospodarczej, utrzymuje się z zasiłków. Dłużniczka korzystała z pomocy Caritasu i Czerwonego Krzyża.

M. E. (2) mieszka z córką S. L.. W chwili dokonywania darowizny M. E. (2) mieszkała z córką, razem prowadziły gospodarstwo domowe.

S. L. (1) otrzymuje stypendium w kwocie 1.000 euro, wcześniej otrzymywała stypendium w kwocie 500 euro.

W chwili podpisania ugody M. E. (2) nie miała gotówki.

S. L. (1) znała sytuację finansową matki.

M. E. (2) wspomagała finansowo swoją matkę O. Z. (1), co miesiąc przesyłając jej 200-250 euro.

O. Z. (1) zmarła w lipcu 2015r.

M. E. (2) była żoną K. E. (2). W 2013r. ich małżeństwo zostało rozwiązane przez rozwód. Małżonkowie mieli podpisaną umowę małżeńską o rozdzielnosci majątkowej. K. E. (2) nie posiadał pełnomocnictw notarialnych, ani w innej formie do dysponowania majątkiem M. E. (2).

Przeciwko K. E. (2) toczyły się postępowania sądowe. W dniu 4 kwietnia 2011r. Sąd w Niemczech zakazał K. E. (2) m.in. zbliżania się do M. E. (2) oraz do jej mieszkania na odległość mniejszą niż 20m, zabronił mu nawiązywania z nią kontaktu w tym przy zastosowaniu środków komunikowania się, zabronił powodowania okazji do spotkań, zabronił gorzenia jej, dokuczania jej, powodowania obrażeń u niej oraz znęcania się fizycznie w inny sposób.

M. E. (2) podpisała z K. E. (2) ugodę, w której zobowiązała się wycofać wobec niego zgłoszenia złożone na Policji o popełnieniu przez niego przestępstw

Dowód: zeznania świadka M. E. (2) k. 86v-87v.

Przesłuchanie pozwanej k. 193-194

Postanowienie k. 78-85

W okresie od stycznia 2005r. do 21 października 2016r. M. E. (2) dokonała na rzecz R. Z. (1) łącznie wpłaty kwoty 4.000 zł (17 rat płatne w odstępach miesięcznych w kwocie od 100 zł do 300 zł)

W okresie od stycznia 2005r. do 21 października 2016r. M. E. (2) dokonała na rzecz G. Z. (1) łącznie wpłaty kwoty 5.000 zł (17 rat płatne w odstępach miesięcznych w kwocie od 250 zł do 500 zł)

Bezsporne.

Sąd zważył, co następuje:

Okoliczności faktyczne istotne dla niniejszego postępowania Sąd ustalił na podstawie zgodnych oświadczeń stron, zeznań świadków, przesłuchania stron, oraz na podstawie art. 230 k.p.c.

Sąd w pełni dał wiarę dowodom w postaci dokumentów zgromadzonych w toku procesu, albowiem były kompletne i jasne, wraz z pozostałymi dowodami tworzyły dokładny stan faktyczny sprawy. Ich prawdziwość nie budziła w ocenie Sądu jakichkolwiek wątpliwości. Co więcej wiarygodność przedłożonych dokumentów nie była kwestionowana przez żadną ze stron.

Poza sporem pozostawał fakt pokrewieństwa pozwanej S. L. z dłużniczką M. E. (2). Bezsporna była również okoliczność bezskuteczności egzekucji prowadzonej przeciwko dłużniczce na wniosek R. Z. (1) oraz fakt nabycia wierzytelności przeciwko dłużniczce przez R. Z. (1).

Poza sporem pozostawała również okoliczność, że do dnia wniesienia pozwu dłużniczka nie dokonała zapłaty na rzecz powodów należności wynikającej z trzeciej rat podpisanej ugody.

Spór dotyczył tego, czy dłużniczka darując córce nieruchomość działała ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli oraz czy pozwana o tym wiedziała albo przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć.

Poza sporem pozostaje okoliczność, że pozwana miała wiedzę o podpisanej przez matkę ugodzie, znała treść ugody.

Przesłuchiwana w charakterze strony pozwana S. L. (1) przyznała, że miała wiedzę o toczącym się postępowaniu o zniesienie współwłasności, była obecna na jednej sprawie, wiedziała o podpisanej ugodzie, znała jej treść. Była obecna na sali rozpraw, gdy ugoda była podpisywana. Pozwana przyznała, że w dniu dokonania darowizny mieszkała razem z matką, razem prowadziły gospodarstwo domowe. Tym samym musiała znać sytuację finansową matki, musiała wiedzieć, że matka od 2008r. utrzymuje się z zasiłku, sama również utrzymywała się ze stypendium, początkowo w kwocie 500 euro, później w kwocie 1.000 euro.

S. L. (1) podobnie jak świadek jej matka M. E. (2) wskazywała, że jedyną przyczyną poczynionej darowizny była chęć zabezpieczenia majątku przed mężem (obecnie byłym mężem) dłużniczki K. E. (2), który znęcał się nad matką fizycznie, miał długi. Matka obawiała się o swoje życie, dlatego postanowiła uczynić na rzecz córki darowiznę spornego użytkowania wieczystego.

Sąd nie dał wiary zeznaniom świadka M. E. (2) oraz zeznaniom pozwanej co do motywów jakimi kierowała się dłużniczka dokonując na rzecz pozwanej darowizny użytkowania wieczystego. Sąd nie kwestionuje relacji jakie panowały w domu dłużniczki, jej relacji z byłym już mężem K. E. (2). Jednocześnie nie można zapomnieć, że dłużniczka z mężem nie miała wspólności majątkowej, małżonkowie podpisali umowę majątkową małżeńską, jak przyznała sama dłużniczka K. E. (2) nie miał pełnomocnictwa ani w formie notarialnej, ani w żadnej innej formie do dysponowania majątkiem dłużniczki. Przedmiotowe prawo użytkowania wieczystego nieruchomości przy ul. (...) w T. wchodziło do majątku odrębnego dłużniczki. W chwili dokonywania spornej darowizny wobec K. E. (2) orzeczony był zakaz zbliżania się do dłużniczki, zakaz zbliżania się do jej miejsca zamieszkania, policja w Niemczech prowadziła już wcześniej postępowania przeciwko K. E. (2) po złożeniu zawiadomienia przez M. E. (2). Mając powyższe na uwadze nie istniało obiektywne niebezpieczeństwo, że mąż dłużniczki w jakikolwiek sposób zmusi ją do sprzedaży spornego prawa użytkowania wieczystego. Co więcej gdyby istniało rzeczywiste niebezpieczeństwo, że mąż dłużniczki w sposób przestępczy zmusi ją do rozporządzenia nieruchomością, to darowanie prawa użytkowania wieczystego córce nie wyeliminowałoby takiego zagrożenia. Przeciwnie nic nie stałoby na przeszkodzie, aby K. E. (2) zaczął kierować groźby przeciwko córce dłużniczki S. L., aby to na niej wywierał nacisk i zmuszał ją do sprzedaży spornego prawa, a następnie przekazania jemu środków pieniężnych. W takiej sytuacji matka naraziłaby córkę na niebezpieczeństwo. Trudno sobie wyobrazić, aby dłużniczka – matka pozwanej chciała skierować agresję i niebezpieczeństwo na swoje dziecko – na pozwaną. Z materiału dowodowego nie wynika, aby K. E. (2) w jakikolwiek sposób usiłował wpłynąć na pozwaną S. L., aby ta sprzedała przysługujące jej prawo, które darowała jej matka. Nie wynika to ani z dokumentów, ani z zeznań dłużniczki, ani przesłuchania samej pozwanej.

Mając powyższe na uwadze Sąd nie dał wiary pozwanej i świadkowi M. E. (2) co do motywów jakie kierowały dłużniczką, gdy podjęła decyzję o dokonaniu darowizny.

W chwili dokonania darowizny, tj., na dzień 4 maja 2011r. matka pozwanej nie dysponowała żadnym majątkiem, nie miała oszczędności, utrzymywała się z pomocy społecznej, w tym samym okresie darowała na rzecz córki jeszcze inną nieruchomość, mieszkanie położone w T. przy ul. (...). W ten sposób wyzbyła się praktycznie całego majątku.

Ugoda między dłużniczką, a jej braćmi została podpisana w dniu 29 kwietnia 2011r. Dłużniczka zobowiązała się spłacić braci w trzech ratach, płatnych do 30 września 2011r., do 31 marca 2012r. oraz do 30 września 2012r. Terminy wymagalności poszczególnych rat świadczą niezbicie o tym, że dłużniczka nie dysponowała kwotą niezbędną do wywiązania się z ugody, termin zapłaty pierwszej raty został odroczony o 5 miesięcy od podpisania ugody.

W ciągu kilku dni od podpisania ugody dłużniczka wyzbyła się jedynych składników majątku, które miały wartość, które można było spieniężyć i spłacić wierzycieli (powodów). W ocenie Sądu dłużniczka darując córce sporne prawo do użytkowania wieczystego nieruchomości (podobnie dokonując darowizny na rzecz córki mieszkania przy ul. (...) w T.) działała z myślą o pozostawieniu majątku w swojej najbliższej rodzinie. Nie chciała, aby te składniki majątku były kiedykolwiek przedmiotem postępowania egzekucyjnego.

Faktu tego nie zmienia to, że dłużniczka zapłaciła wierzycielom po dwie pierwsze raty wynikające z ugody. Przez kilka następnych lat dłużniczka nie wywiązywała się z zapłaty trzeciej raty, dopiero od stycznia 2015r., już po wytoczeniu powództwa przeciwko jej córce, zaczęła przekazywać powodowi średnio co miesiąc od 100 zł do 500 zł. Łącznie na rzecz G. Z. (1) przekazała kwotę 5.000 zł (pozostała do zapłaty kwota 10.000 zł należności głównej, odsetki i koszt), a na rzecz R. Z. (1) kwotę 4.000 zł (pozostała do zapłaty kwota 11.000 zł i odsetki).

Jedynym majątkiem jaki posiadała dłużniczka, z którego powodowie mogli zaspokoić swoją wierzytelność z tytułu podpisanej w dniu 29 kwietnia 2011r. ugody było prawo do użytkowania wieczystego nieruchomości położonej przy ul. (...) w T.. W ocenie Sądu dłużniczka też miała tę świadomość, wiedziała, że z tego składnika majątku powodowie mogą skutecznie przeprowadzić egzekucję. Tę wiedzę miała również córka dłużniczki – pozwana. S. L. (1) mieszkając z matką znała jej sytuację materialną.. Wiedziała, z czego matka się utrzymuje, że nie pracuje, pomaga swojej matce (Otyli Z.) sama też otrzymywała jedynie stypendium. Dlatego trudno uwierzyć, że pozwana nie miała świadomości, iż umową darowizny matka usiłowała ocalić składnik majątku, tak aby powodowie nie mogli z niego przeprowadzić egzekucji.

Strona powodowa nie kwestionowała, że to na M. E. (2) spoczywał ciężar opieki nad matką O. Z. (2). Powodowie nie kwestionowali nakładów poczynionych przez dłużniczkę na nieruchomość za życia matki. Zaprzeczyli, aby wyrazili zgodę na spłatę trzeciej raty po śmierci O. Z. (1) Przyznali, że wyrazili zgodę na przesunięcie o miesiąc spłaty trzeciej raty zobowiązania. W świetle ustaleń Sądu, że O. Z. (2) zmarła w lipcu 2015r, a do dnia zamknięcia rozprawy cała należność nie została zapłacona, przesunięcie terminu spłaty trzeciej raty na okres po śmierci matki dłużniczki nie ma znaczenia, albowiem nawet jeżeli takie ustalenia zostałyby poczynione (czemu powodowie zaprzeczyli) to i tak zapłata trzeciej raty byłaby wymagalna od ponad roku.

Mając powyższe na uwadze Sąd dał wiarę zeznaniom świadka Z. Z. (1) (pierwotnego wierzyciela) co do terminu zapłaty trzeciej raty zobowiązania. Sąd dał również wiarę zeznaniom świadka K. E. (2) co do stosunków majątkowych jakie łączyły go z dłużniczką, albowiem ostatecznie okoliczności te nie były sporne.

Niewiele wniosły do sprawy zeznania świadka A. N., byleż opiekunki O. Z. (1), albowiem nie miała ona wiedzy na temat spornej darowizny, przyczyn jej dokonania.

Sąd dał wiarę twierdzeniom powodów co do bezskuteczności egzekucji prowadzonej przeciwko dłużniczce, albowiem wynika o wprost z treści postanawiania o umorzeniu postępowania egzekucyjnego. Przyczyn, dla których należność wskazana ugodą została rozłożona na raty – brak środków na jednorazowe zaspokojenie wierzycieli.

W myśl art. 527 § 1 k.c. gdy skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć.

§ 2. Czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli skutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności.

§ 3. Jeżeli skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

W myśl art. 528 k.c. jeżeli skutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

W myśl art. 530 zd. 1 k.c. przepisu artykułów poprzednich stosuje się odpowiednio w wypadku, gdy dłużnik działał w zamiarze pokrzywdzenia przyszłych wierzycieli.

Skarga pauliańska ma zastosowanie wówczas, gdy dłużnik swoim nielojalnym względem wierzyciela zachowaniem uniemożliwił realizację wierzytelności, gdyż doprowadził się do niewypłacalności albo tę niewypłacalność powiększył, a korzyść z jego działania odniosła osoba trzecia. Celem zastosowania skargi pauliańskiej jest realizacja wierzytelności mimo nielojalnego zachowania dłużnika, czyli realizacja jej z majątku osoby trzeciej, która odniosła korzyść. Środek do osiągnięcia tego celu stanowi konstrukcja bezskuteczności względnej czynności dłużnika z osobą trzecią, powstającej w drodze orzeczenia sądowego. Z żądaniem uznania czynności prawnej dłużnika za bezskuteczną względem siebie może wystąpić wierzyciel. Wierzycielem jest strona stosunku cywilnoprawnego uprawniona do żądania świadczenia od drugiej strony (dłużnika). Wierzytelność osoby występującej z żądaniem z art. 527 k.c. musi istnieć najpóźniej w chwili zamknięcia rozprawy (art. 316 § 1 k.p.c.). **Nie musi ona być ściśle określona co do wysokości.** Zaskarżeniu na podstawie art. 527 k.c. podlegają wyłącznie czynności prawne dłużnika. Przedmiotem zaskarżenia mogą być w zasadzie czynności, które przynoszą korzyść majątkową osobie trzeciej, a więc czynności określane w doktrynie jako przysparzające (powodujące zwiększenie aktywów lub zmniejszenie pasywów osoby trzeciej); chodzi przy tym tylko o takie przysporzenia, które są skutkiem rozporządzeń dłużnika.

Przesłanką skuteczności zaskarżenia czynności dłużnika jest to, by spowodowała ona pokrzywdzenie wierzyciela. Pokrzywdzenie wierzyciela polega na tym, że jego wierzytelność nie może być zrealizowana i zrealizowanie jej w przyszłości jest również wątpliwe. Pokrzywdzenie wierzyciela jest następstwem niewypłacalności dłużnika; dla wykazania pokrzywdzenia wystarczające jest wykazanie niewypłacalności dłużnika. Przez niewypłacalność na tle art. 527 § 2 k.c. rozumie się aktualny brak możliwości wywiązania się przez dłużnika z zobowiązań finansowych (niekoniecznie ogłoszenie jego upadłości - zob. wyr. SN z 18.9.1998 r., III CKN 612/97, OSNC 1999, Nr 3, poz. 56). Stan majątku dłużnika należy rozpatrywać przy uwzględnieniu zasad egzekucji świadczeń pieniężnych; niewypłacalność zachodzi wówczas, gdy egzekucja prowadzona według przepisów k.p.c. nie mogłaby przynieść zaspokojenia wierzytelności, gdyż brak wystarczających do tego składników majątkowych. Stąd wniosek, że stanu niewypłacalności nie uchyla istnienie w majątku dłużnika składników niepodlegających zajęciu oraz obciążonych prawami dającymi innym osobom pierwszeństwo zaspokojenia (zastaw, hipoteka) w takim stopniu, że pozostała wartość danego przedmiotu nie wystarczy na zaspokojenie skarżącego wierzyciela. Dłużnik staje się niewypłacalny w wyższym stopniu i wtedy, gdy zaspokojenie można uzyskać z dodatkowym znacznym nakładem kosztów, czasu i ryzyka, a pokrzywdzenie powstaje na skutek takiego stanu faktycznego majątku dłużnika, który powoduje niemożność, utrudnienie lub odwleczenie zaspokojenia wierzyciela (wyr. SN z 28.11.2001 r., IV CKN 525/00, Biul. SN 2002, Nr 5, poz. 11). Należy przychylić się również do poglądu, że prawdopodobieństwo posiadania przez dłużnika pieniędzy nie wyklucza skuteczności skargi pauliańskiej, gdyż tego rodzaju przedmiot dłużnik może łatwo usunąć spod egzekucji (tak M. S. (1), Ochrona, s. 92). Przesłanka z art. 527 § 2 k.c. jest spełniona także wówczas, gdy dłużnik był już niewypłacalny w chwili dokonywania zaskarżonej czynności, ale przez jej dokonanie stał się niewypłacalny w wyższym stopniu. Pogłębienie niewypłacalności polega na zwiększeniu istniejącej już dysproporcji pomiędzy wysokością długów pieniężnych dłużnika a wartością jego majątku dostępnego dla egzekwujących wierzycieli.

Ciężar udowodnienia niewypłacalności dłużnika spoczywa na wierzycielu. Faktu tego można dowodzić wszelkimi środkami (np. dokumentami finansowymi dłużnika; zeznaniami świadków, w tym samego dłużnika; wykazem majątku - zob. art. 913 k.p.c., zwłaszcza § 2 tego przepisu). W praktyce podstawową rolę odgrywa postanowienie komornika o umorzeniu egzekucji z powodu jej bezskuteczności, jak również informacja od komornika, że egzekucja jest nieskuteczna.

Podstawowa reguła z art. 527 § 1 k.c. wymaga, by dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, czyli zdawał sobie sprawę z tego, że jego czynność prawna może spowodować niemożliwość uzyskania zaspokojenia przez jego wierzycieli. **Nie chodzi tu zatem o zamiar pokrzywdzenia, a tylko o świadomość możliwości jego wystąpienia.** Świadomość ta nie musi odnosić się do żadnego konkretnego wierzyciela.

Przepis art. 527 § 3 k.c. ułatwia sytuację procesową wierzyciela w przypadku, gdy wskutek czynności krzywdzącej wierzyciela korzyść otrzymała osoba będąca w bliskim stosunku z dłużnikiem. Wierzyciel zostaje wówczas zwolniony z konieczności dowodzenia, iż osoba trzecia wiedziała o tym, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia

wierzycieli; okoliczność ta jest objęta domniemaniem prawnym. Wierzyciel musi udowodnić jedynie podstawę domniemania - istnienie bliskiego stosunku między dłużnikiem a osobą trzecią w chwili dokonywania zaskarżonej czynności.

W przedmiotowej sprawie beneficjentem nie tylko była osoba najbliższa dłużnikowi, ale również pozwany nabył korzyść majątkową nieodpłatnie (art. 528 k.c.)

Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że przesłanki z art. 527 k.c. zostały spełnione,

Dlatego też Sąd ustalił, że umowa z dnia 4 maja 2011r. jest bezskuteczna w stosunku do powodów.

W ocenie Sądu powodowie wykazali, że w chwili dokonywania darowizny dłużniczka działała z pokrzywdzeniem wierzycieli – jakim był powodowie (poprzednik prawny powoda R. Z. (1)), dłużniczka wyzbyła się jedyne go składnika majątku (obok mieszkania, które również w tym samym czasie darowała córce), z którego powodowie mogliby przeprowadzić egzekucję. Dłużniczka wiedziała, że jest zobowiązana do zapłaty kwot podanych w ugodzie, znała ich wysokość i daty wymagalności.

Egzekucja prowadzona z wniosku powoda R. Z. (1) przeciwko M. E. okazała się bezskuteczna, dłużniczka sama zeznała, że nie ma żadnego majątku, utrzymuje się od 2008r. z pomocy społecznej.

Pozwana S. L. (2) nie wskazała żadnego składnika majątku dłużniczki, z którego powodowie mogliby skutecznie zaspokoić swoje roszczenie.

Mając powyższe na uwadze Sąd orzekł jak w pkt. I sentencji wyroku. Oddalając powództwo w pozostałej części.

O kosztach orzeczono w myśl art. 98 k.p.c. Na koszty procesu poniesione przez powodów składa się opłata od pozwu w kwocie 1,516 zł.